

บทคัดย่อ

ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทยนั้นคำนวณโดยวิธีเครดิตซึ่งใช้ใบกำกับภาษีเป็นเอกสารสำคัญ กล่าวคือ นอกจากจะใช้เป็นหลักฐานในการขอเครดิตภาษีซื้อแล้วยังใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบยืนยันของกรมสรรพากรอีกด้วย การให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนสามารถเครดิตหรือขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงเป็นช่องทางที่อาจมีการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่มขึ้นได้โดยง่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่แท้จริงหรือไม่

ปัญหาการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่มนับเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง โดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม มักกระทำเป็นกลุ่มนิติบุคคลและมีบุคคลหลายคนร่วมกันกระทำความผิด ในรูปแบบของ “ขบวนการฉ้อโกง” การหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา 90/4 แห่งประมวลรัษฎากร ได้มีการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดไว้โดยกำหนดโทษจำคุกไว้อย่างสูงเพียง 7 ปี และโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาท อย่างไรก็ตาม โดยที่บทบัญญัตินี้ไม่ได้บัญญัติถึงความผิดฐานฉ้อโกงภาษีมูลค่าเพิ่มไว้เป็นพิเศษ ดังนั้น ในการดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้ทุจริตจึงต้องปรับใช้บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีอยู่ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งได้กำหนดบทลงโทษไว้น้อยมากเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะผู้ทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่มอาจมีการฉ้อโกงเงินภาษีไปเป็นจำนวนมหาศาล การดำเนินคดีต่อผู้ทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่มในปัจจุบันนั้น กล่าวได้ว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ เนื่องจากว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณายังไม่เอื้ออำนวย อีกทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินคดียังไม่ได้เป็นกระบวนการเดียวกัน กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินการใดๆ จะต้องให้ทางกรมสรรพากรซึ่งเปรียบเสมือนเจ้าทุกข์หรือผู้เสียหายร้องขอพร้อมทั้งมีการรวบรวมพยานหลักฐานมาเสนอเสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ แล้วจึงจะถึงขั้นตอนของการสืบสวนสอบสวนต่อไป จึงเห็นได้ว่ากระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่นั้นต้องผ่านหน่วยงานหลายหน่วยงานซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาความผิดพลาดและล่าช้าในการดำเนินคดีได้ นอกจากนี้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลได้กำหนดหน้าที่นำสืบแก่โจทก์ที่จะต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเชื่อจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ซึ่งการพิสูจน์ดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินคดีเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพราะผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดจะไม่สร้างพยานหลักฐานผูกมัดตัวเองว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ดังนั้นจึงเห็นว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาของไทยยังขาดมาตรการที่มีประสิทธิภาพพอเพียงในการป้องกันและปราบปรามผู้ทุจริตในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้ เพราะการดำเนินคดีในปัจจุบันเป็นเพียง

กระบวนการปกติธรรมดา และแม้ได้มีการบังคับใช้มาเป็นเวลานานแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินคดีกับผู้ทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งกระทำกันเป็นขบวนการได้ ส่งผลให้ประเทศชาติต้องสูญเสียเงินไปปีละหลายพันล้านบาท

หลักการหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมในการนำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่มได้เป็นอย่างดีก็คือ การนำหลักความผิดฐานสมคบ หรือ conspiracy มาใช้กับความผิดกรณีทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งหลักนี้เป็นที่รู้จักกันดีในระบบคอมมอนลอว์ โดยในระบบคอมมอนลอว์นั้น ความผิดฐานสมคบนำไปใช้กับความผิดอาญาทุกฐานความผิด เป็นหลักความรับผิดอาญาของบุคคลแบบหลักทั่วไป แต่ในระบบซีวิลลอว์ หลักความผิดฐานสมคบใช้บังคับเฉพาะกับความผิดฐานใดฐานหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้น ถ้าประเทศไทยทำการปรับปรุงกฎหมายจากระบบที่จะต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด หรือจะต้องรับฟังพยานหลักฐานจนเป็นที่แน่ใจว่าจำเลยรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องมีเจตนาจึงจะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ มาเป็นระบบที่นำหลักการสมคบกันกระทำความผิดมาใช้กับผู้กระทำความผิดกรณีการทุจริตในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม เพราะหลักการสมคบกันกระทำความผิดในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นี้ สามารถนำมาใช้ในการดำเนินคดี และพิสูจน์ความผิดเอากับตัวการผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหลักดังกล่าวมีข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ มีการกำหนดการกระทำความผิดตั้งแต่ขั้นตกลงหรือรู้เห็นเป็นใจกันของผู้สมคบกันกระทำความผิดโดยกฎหมายถือว่า การตกลงหรือรู้เห็นเป็นใจกันของผู้สมคบกันกระทำความผิด เป็นความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิด แม้ว่าผู้สมคบกันกระทำความผิดจะยังมิได้ลงมือกระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงร่วมกันนั้นก็ตาม โดยรูปแบบของการตกลงกันอาจเป็นการตกลงกันโดยตรง เช่น ทางวาจา ลายลักษณ์อักษร กิริยาท่าทาง สัญญาณ หรือสัญลักษณ์ หรืออาจตกลงหรือรู้เห็นเป็นใจกันโดยปริยายก็ได้